

h. sidan, där ytan är helt förstörd. 29 **b** är mycket otydligt. Det följande är säkert: 30—46 **iaorn · uk mopur · siena**. 36 **k** har varit bakvänt; bst är tydlig. Övre bst i 38 **o** är tydlig. Bst i 45—46 **na** stå nästan vinkelrätt mot hst. Därefter finnes plats för 4 à 5 runor, helt förstörda. Mycket svaga äro även följande runor 47—50 **ftn**-. Ytan är hårt sliten, och ytterligare ett par runor äro helt förstörda. Av r. 51 finnes endast en hst. 52—58 **bi sialu** kan med säkerhet läsas. Bst i 56 **a** är nästan vinkelrät mot hst, liknar snarare **n** än **a**. Därmed slutar inskriften i den andra slingan, som ävenledes är upprullad i en spiral. Nedtill, utan ramlinjen, har ristaren signerat sitt verk. 59 **k** är numera så gott som förstört, endast nedre delen av en stav skymtar svagt. Av 60 **t** finnes endast en del av hst. 61—62 **il** äro nötta. 63 **r** har bst starkt rundad, liknar ett **u**.

Hadorph och Helgonius: **kupsnon -- þa ... n · iftir faþu ... n biaorn u - ... siana ... ftna ... ib ... sialu ... ktil · risti**. — Dybeck: **kupslo - ... ir faþu - sin · biao ... a ' ... ftna ... bi sialu ... - - til risti**. — Brate: **kupslon ... ir fa - ur s - - biao ... on ... bi sialu ... ktil · risti**. — v. Friesen: **aupunon - - þ - ... stiaín · iftir · faþ ... biaorn · uk mopur siena ... ibi sialu ... il risti**. Runan 4 **u** är osäker; kan även ha varit **s**.

Inskriften har de egendomliga formerna **stiaín** 'sten', **biaorn** 'Björn' och **siena** (ack. sg. fem.) 'sin'. Ristaren har tydligen varit osäker och ovan i bruket av runorna. Framför 12—17 **stiaín** väntar man givetvis ett verb, 'reste' eller 'lät resa', men det är svårt att återfinna detta i de bevarade skriftresterna. Naturligtvis har inskriften börjat med ett (eller möjligen två) namn, men vilket är omöjligt att med säkerhet avgöra. v. Friesen läser **aupunon**, vilket han tolkar som *Audun*. 51—58 - **bi sialu** är utan tvivel rest av en böneformel, men vad som varit subjekt till verbet *hialpi* är oklart. Runorna 47—49 **ftn** äro tämligen säkra.

Ristarens namn har varit *Kætill*. Han är icke känd från någon annan inskrift. Tydligen har han varit skickligare i ornamentikens utformande än i bruket av runor.

335. Orkesta kyrka.

Pl. 21.

Litteratur: B 8, L 502. Ransakningarna 1667—84; J. Peringskiöld, Monumenta 3, bl. 105; O. Celsius, SR 2, s. 81; E. Brate, Svenska runristare (1925), s. 21; Sveriges kyrkor, Uppland 4 (1920), s. 332 (med läsning av O. v. Friesen).

Äldre avbildningar: P. Helgonius o. J. Hadorph, träsnitt (i Monumenta 3 och B 8).

Runstenen sitter inmurad på utsidan av södra sakristimuren intill marken, 1 m. S om fönstret. Den har suttit på denna plats sedan sakristian byggdes, troligen vid 1400-talets mitt.

Ransakningarna: »På Kyrkiogården i Sacristijemuren finnes een Runasten insatt medh dess bokstäfver.» B 8: »Sakerstie muren.» Den har länge varit täckt av rappning, men återfanns sommaren 1917 och är nu helt synlig.

Grå finkornig granit. Höjd 1,56 m., bredd 0,69 m. Ristad med smala linjer. På det hela taget väl bevarad.

Inskrift:

ulmi × lit × risa × stin × þina × uk × bru þisi × iftir × iru × faþur sin × uskarl × sifruþar
5   10   15   20   25   30   35   40   45   50   55

Holmi let ræisa stein þenna ok bro þessi æftir Hæru(?), faður sinn, huskarl Sigrøðar.

»Holme lät resa denna sten och (göra) denna bro efter Hära, sin fader, Sigröds huskarl.»

Till läsningen: Icke stungna äro 9, 14, 29, 34 i, 55 u. 15 n har bst bevarad endast på h. sidan av hst. 28 i har ingen bst. Nedre delen av 30—31 ft är borta. 34—36 iru är fullt klart. Efter 41 r finnes intet sk. 53 f är säkert. Jfr t. ex. U 295 *uifain Vigairr*. — Hadorph och Helgonius: 51—52 *nik* (eller *lik*). — v. Friesen: Sk efter 24 u; 34—36 iru; 53 k.

Beteckningen 34—36 iru (ack.) kan svara mot flera olika namnformer. Brate sammanställer det med iru L 163 Åkerby kyrka och airu DR 296 Hällestad 2. Det förra exemplet bör sannolikt utgå, då det är högst ovisst, om här föreligger ett namn. Hällestad-stenens (ack.) airu tolkas i *Danmarks Runeindskrifter* som *Ærra*, ursprungligen ett appellativum, isl. *erra*, f. 'stridbarhet', använt som tillnamn. Emellertid har inskriften två andra fall av *h*-bortfall: *ulmi Holmi* och *uskarl huskarl*. Det är därför mycket möjligt, att Orkesta-stenens iru skall sammanställas med två småländska inskrifters namn (ack.) *heru* L 1221 Vetlanda och L 1240 Sandsjö. Detta

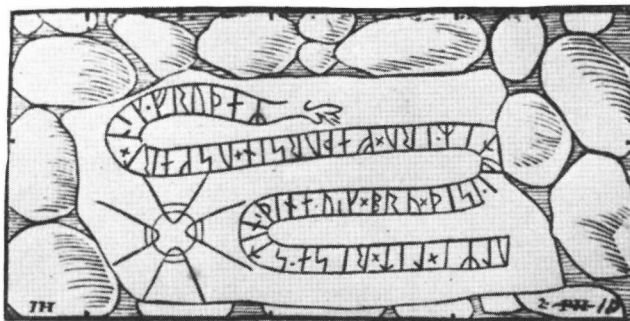

Fig. 48. U 335. Orkesta kyrka. Efter B 8.

återger säkerligen ett mansnamn *Hæra*, ursprungligen ett appellativum, isl. *hæra*, f. 'gråhårighet, ålder'; jfr isl. binamn sådana som *hærukollr* och *hærulangr*. Beteckningen med i torde knappast lägga hinder i vägen för denna tolkning.

Framför 22—28 *bru pissi* bör säkerligen underförstås infinitiven 'göra', som av ristaren blivit utelämnad. Formen *pisi* (*pasi*) förekommer även annars såsom ack. sg. fem., t. ex. U 69, 345, L 312 Bro kyrka.

Om *huskarl* se Sö 338. En minnesvård har blivit rest och en bro har blivit gjord efter en man, om vilken det i inskriften meddelas, att han var Sigröds huskarl. Det framgår tydligt härav, att det måste ha varit en synnerligen ansedd ställning att vara huskarl. Jfr U 330, en av de ristningar som Inga låtit utföra efter sin man Ragnfast i Snottsta, i vilken det meddelas, att »Assur var hans huskarl».

Om namnet *Sigrødr* se ovan U 326. Sigröd, som låtit utföra de båda runstenarna vid Husby i Markims sn, kan givetvis ha varit Häras busbonde. Brate, som endast haft tillgång till den felaktiga läsningen i *Bautil*, sammanställer (gen.) *likfrupar* med (ack.) *laikfrup* på den skånska Hunnestad-stenen (DR 282), och eftersom namnet annars icke är uppvisat, tänker han sig möjligheten av att det här i Orkesta-ristningen skulle vara fråga om samme man som på Hunnestad-stenen.

Brate upptager U 335 bland de ristningar, som han anser vara utförda av Gunnar. Ornamentiken är enkel och konstlös, och ristningen hör sannolikt till de tidigare i Uppland.